

УДК 37.018.1«18»

ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ ПРО ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ

Головко М.Б., Нікіщенко Е.А.

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

У статті здійснено аналіз теоретичних засад родинного виховання у педагогічній думці початку ХХ століття. З метою аналізу та презентації історико-педагогічного матеріалу використано теоретико-структурний підхід. В науковому доробку виявлено основні структурні елементи теорії сімейного виховання та простежено їх генезис у досліджуваний період. Відзначено актуальні для сучасності ідеї та пропозиції щодо підвищення ролі та статусу сімейного виховання. Усвідомлення категоріального складу теорії сімейного виховання як змістової та формалізованої системи знань дозволяє виявити витоки та тенденції її розвитку в історичній ретроспективі та прогнозувати подальшу генезу.

Ключові слова: педагогічна думка, родинне виховання, теорія родинного виховання, основні структурні елементи теорії родинного виховання, погляди на сімейне виховання.

Постановка проблеми. Сім'я і виховання дітей у сім'ї розглядається в сучасних наукових дослідженнях як міждисциплінарний феномен. Його вивчення з позиції історико-педагогічного дискурсу є не менш цікавим та доцільним, бо дозволяє актуалізувати гуманістично зорієнтовані засоби, що розроблялися видатними педагогами, які усвідомлювали пріоритетну роль сімейного виховання у розвитку особистості дитини.

Майже у всі періоди розвитку вітчизняної педагогічної думки родинне виховання було у фокусі уваги науковців і практиків. В історичному аспекті досліджувалися окремі питання змісту, форм і методів виховання у сім'ї, в тому числі і дітей дошкільного віку (З. Борисова, М. Грищенко, С. Сторов, Л. Литвин, Ю. Руденко, М. Стельмахович, Д. Федоренко, В. Федяєва, М. Шабаєва, М. Ярмаченко та ін.). У деяких наукових працях характеризувалися або певні відрізки часу у розвитку проблеми родинного виховання, або внесок окремих видатних вчених досліджуваного періоду (І. Чувашев, А. Плеханов, Р. Доватор, М. Стельмахович). Серед сучасних розвідок відзначаємо дослі-

дження А. Говорун – сімейне виховання у вітчизняній педагогічній журналістиці другої половини ХІХ – поч. ХХ століття; Н. Даведьянної – розвиток природничо-наукової теорії сімейного виховання в Росії; Л. Ковальчук – виховання дітей із неповних сімей у 20-30-х рр. ХХ століття; Н. Зелевської – проблеми виховання дітей у сім'ї у російській педагогіці другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття; Т. Алюнової – сімейна педагогіка П. Каптерєва; К. Воробйової – розвиток антропологічного підходу у педагогіці сімейного виховання у другій половині ХІХ – початку ХХ століття; О. Ярошинської – історія інституту батьківства тощо. Водночас слід відзначити, що незважаючи на певну кількість наукових праць, окремих досліджень, у недостатній мірі вивчено наступність у розвитку прогресивних ідей з проблеми родинного виховання, поки що не здійснено цілісного історико-педагогічного дослідження, яке б повно, системно, з урахуванням усіх відомих чинників та вимог сучасної методології, логіки і закономірностей розвитку наукового знання висвітлювало становлення теорії сімейного виховання як самостійної інтегрованої системи знань. Хро-

нологічні межі нашого дослідження охоплюють період другої половини XIX століття – початок XX століття.

Метою даної статті є спроба висвітлення у просторі педагогічної думки початку XX століття поглядів на родинне виховання дітей, що обумовлювали становлення його наукових засад, з позиції теоретико-структурного підходу.

Виклад основного матеріалу. У науковій, методичній та навчальній літературі (в тому числі й історико-педагогічній) теорія сімейного виховання представлена в основному як змістова система знань, що сформувалася на основі тривалого історичного розвитку. Як і всі галузі педагогічної науки, сімейна педагогіка розвивалася, вбираючи до себе весь позитивний досвід минулих часів. Як відбувався цей процес, яким був механізм зародження нових елементів наукового знання, яким чином вони досліджувалися педагогами у різні часи, які закономірності виявлялися у сімейному вихованні, яке місце воно посідало у суспільстві – відповіді на ці питання допомагають розв'язувати проблемні питання історії та теорії сімейного виховання у їх діалектичній єдності на рівні створення сімейної педагогіки як сучасної самостійної галузі наукового знання. У своєму дослідженні при вивченні накопичених знань на даному історичному етапі ми скористалися оригінальним, на наш погляд, досвідом та ідеями створення, побудування педагогічних теорій, досвідом їх апробації, викладеними у відповідних посібниках [2]. Для того, щоб вийти на певні засоби систематизації, упорядкування накопичених знань, їхньої оцінки, визначення одночасно унікальності та особливостей нарощування педагогічного знання згідно проблеми нашого дослідження, маємо чітко усвідомити категоріальний склад сучасної теорії сімейного виховання як змістової та формалізованої системи знань (поєднання історичного та логічного підходів), утім в історичній ретроспективі виявляємо витoki та тенденції розвитку основних структурних педагогічних елементів, що входять до складу теорії сімейного виховання (ідеї, поняття, закономірності, принципи та правила).

У розробку проблем сімейного виховання у даний історичний період перш за все зробили значний внесок відомі вчені досліджуваного періоду І. Сікорський та В. Бехтерев.

Відаючи належне ідеям всебічного розвитку дитини у сім'ї, що обґрунтовувалися в попередні часи, представники вітчизняної педагогіки означеного періоду займалися вивченням і нових питань сімейного виховання, зокрема проблемами раннього дитинства. В. Бехтерев підкреслював, що період раннього дитинства є виключно важливим для розвитку людини, і основну роль у формуванні особистості відводив саме вихованню. Не припинюючи значення спадковості та соціального середовища, вважав, що головне – це правильно організований виховний процес. Мета і завдання сімейного виховання виводилася ним з ідеї формування всебічної особистості. «Виховання повинно формувати особистість з самостійною ініціативою, з критичним ставленням до оточення, сильну духом і тілом, з любов'ю до всього людського, прекрасного та величного, особистість безумовної чесності, чутливу до добро-

го. На це повинні бути спрямовані всі зусилля матеріалів та вихователів, на долю яких випадає обов'язок керувати вихованням з перших днів дитинства» [1, с. 54].

У відповідності до характеру виховного ідеалу В. Бехтерев виступав за розвиток активності та самостійності дітей, рекомендував не пригнічувати дитячу ініціативу, прагнути того, щоб дитина була активною у колі всіх своїх занять. В. Бехтерева не задовольняла офіційна педагогіка, що створювалася без опори на закони фізіології, гігієни та психології дитини. Одним з недоліків він вважав її емпіричний характер, відсутність «науково-теоретичних засад». Як вчений широкого наукового діапазону він намагався зв'язати педагогіку з психологією та фізіологією, в тому числі і сімейну. Створений ним інститут для всебічного вивчення дітей з моменту їх народження здійснював такий важливий принцип, як єдність вивчення та виховання дитини (реалізація цього принципу здійснювалась одночасно лікарем, психологом і педагогом). На основі закономірностей фізіологічного та психічного розвитку дитини В. Бехтерев розробляв принципи і методи виховання.

Перший принцип виховання у ранньому дитинстві – відсутність насильства над дитиною і використання її природних схильностей. При цьому В. Бехтерев вказував на необхідність привчати дитину до розпорядку дня, вдало розподіляючи ігри та заняття. Другий принцип – фізичний догляд за тілом, ретельно продумана система фізичного виховання. Третій принцип – правильне і систематичне виховання органів відчуття. Вчений склав програму виховання органів зору, слуху, дотику, нюху, смаку, надаючи особливого значення вихованню слуху та зору. Виховання органів відчуття повинно поєднуватися з інтелектуальним розвитком. Виховання органів відчуття В. Бехтерев пов'язував з рухливою активністю. Це четвертий принцип. Реалізувати цей принцип можна через ігри, фізичні вправи та трудові заняття. П'ятий принцип – систематичне залучення дитини до праці. Праця – це і засіб, і мета виховання. Шостий принцип – виховання бадьорих, позитивних емоцій. У цьому зв'язку вчений рекомендував старанно оберегати дитину від страшних оповідань. Як психіатр та психолог, він зазначав, що емоція страху згубна для здоров'я дитини, і тому треба запобігати всього того, що викликає цю вельми негативну емоцію. Тяжкі нервові хвороби розвиваються саме під впливом страху у дитячому віці. Сьомий принцип – виховання дитини у колективі і, нарешті, восьмий – розвиток та виховання естетичних почуттів, пов'язаних із функціонуванням зору та слуху.

Розглядаючи питання про гармонійний розвиток тіла і духу, В. Бехтерев розкривав зміст цього явища таким чином: фізичний розвиток у відповідності до вимог гігієни, соціально-трудо-ве становлення як основа морального, розумового, естетичного та статевого виховання. У центрі уваги повинні бути формування мислення, волі та характеру, а також «соціально-суспільних почуттів» (почуття громадського обов'язку, почуття соціального героїзму).

У розвитку та становленні особистості з раннього віку першорядного значення В. Бехтерев

надавав фізичному розвитку. Як спеціаліст у галузі фізіології мозку та невропатології, він висловив кілька корисних рекомендацій для батьків. Наприклад, правильне харчування дитини у віці немовляти забезпечує нормальне функціонування мозку і всієї нервової системи. А це в свою чергу – запорука міцності нервово-психічної сфери у майбутньому. Не слід доводити, що дитина потребує нормального фізичного догляду, фізичних вправ. Це один аспект фізичного розвитку. Другий – правильний розвиток всіх рецепторів людини шляхом створення відповідних умов – різноманітні уявлення, можливість вільно рухатися.

Як і багато інших видатних педагогів (К. Ушинський, П. Лесгафт, П. Каптерев), В. Бехтерев надавав першорядного значення моральному вихованню. «Ми вважаємо за важливе, – писав він, – щоб моральні начала виховувалися в дитині ще з пелюшок, з коліски, бо ранні набуття завжди є більш міцними» [1, с. 56]. Особливо важливим є запобігання безглузду неробства. З раннього дитинства дітей слід привчати до трудової зусилля, до систематичної праці.

Основна форма життєдіяльності дітей дошкільного віку – гра. Жодний з педагогів минулого не залишив поза увагою цей засіб виховання та розвитку дитини. В. Бехтерев зупинився на психолого-педагогічних особливостях дитячої гри як своєрідної форми життєдіяльності. У його працях можна прочитати, що гра для дитини – сфера радості, праці, самодіяльності, що гра є могутнім знаряддям виховання та навчання, що ігри можуть використовуватися вдало як у домашніх умовах, так і на свіжому повітрі з метою розвитку ініціативи, самодіяльності, соціальних стосунків. Гра дозволяє дитині формувати важливі якості характеру – винахідливість, стриманість, сміливість, товариську взаємодопомогу, справедливість, коректні стосунки тощо. Ігри можна вважати не тільки головним засобом фізичного виховання, а й морального [1].

Важливішими методами виховання В. Бехтерев вважав приклад – у ранньому віці; навіювання, заохочення, переконання – у віці пізнього дитинства. Багато уваги приділяв формуванню моральних навичок. Погане виховання, на його думку, це перш за все укорінені погані звички. І всі труднощі у вихованні полягають у їх виправленні. А це набагато складніше і важче. Звички, вказував учений, формуються на основі наслідування. Оскільки діти ще не можуть правильно оцінювати поведінку дорослих, вони засвоюють і погане, і гарне. Оточіть дитину поганими прикладами, і вона буде поганою дитиною, гарними прикладами – і вона буде гарною дитиною, писав він.

В. Бехтерев вбачав у дошкільному дитинстві великі можливості для виявлення та розвитку здібностей дитини, оскільки саме в цей період закладається фундамент подальшого духовного розвитку особистості.

«Всебічне вивчення дитини з перших років життя повинно стати основою виховання» – така головна думка В. Бехтерева. Вона перекликається з ідеєю К. Ушинського: якщо ми бажаємо виховати людину у всіх відношеннях, то ми повинні знати її теж у всіх відношеннях. Але головне –

викликати материнське почуття, сповнене педагогічної турботи про долю дитини.

Цю позицію В. Бехтерева підтримав і відомий вчений, лікар і педагог І. Сікорський, а також видатні діячі культури та освіти І. Франко, Л. Українка. І. Сікорський у своїй праці «Педагогічне значення першого дитинства» докладно описував першорядне значення материнського виховання. У ранньому дитинстві самим могутнім двигуном для розвитку є наслідування. Найкращим виховним середовищем є для дитини постійне спілкування з матір'ю, особливо, коли вона стає для своєї дитини годувальницею. У розвитку дитини має значення два моменти. Перш за все, у дитини, яку вигодує мати і вона ж задовольняє первинні дитячі потреби, встановлюється міцний зв'язок між образом матері та сприятливими почуттями, які відчуває дитина. Весь акт годування з його аксесуарами, материнською ласкою складає одно з найвищих джерел дитячої насолоди і один з сильних стимулів у розвитку вищих почуттів немовля. Проте у материнському догляді є ще одна риса, не менш важлива. У людській істоті материнство збуджує всі розумові та моральні сторони і викликає до життя найвищі якості, якими обдарована людина, вважав І. Сікорський. Ось чому батьківська професія та виховання дітей слугують прекрасною школою, в якій людина завершує свій особистий розвиток. Важко не погодитись з такою думкою І. Сікорського: той ще не завершив свого виховання, хто не став батьком або матір'ю, тому що він не пережив почуття батьківської любові і не реалізував потенціал людинолюбства. Стосовно сили почуття, то з двох батьків саме жінка посідає перше місце, на думку педагога, тому що нервово-психічна організація жінки відрізняється вищим рівнем розвитку, ніж у чоловіка. Ця різниця є більш помітною у період материнства. Однак, у сучасній педагогіці на цю проблему існує інша думка. Батьківська любов за силою емоційності почуття і внутрішнього співпереживання дитині зовсім не поступається материнській. Якщо мати залишається тільки годувальницею та нянею для своєї дитини, то розумовий і моральний розвиток дитини буде страждати. Таким чином, завдання матері є значно вищими і значущими.

Досягнення у галузі теорії і практики сімейного виховання акумулював І. Всеросійський з'їзд з сімейного виховання (грудень 1912 – січень 1913 р.), який проводився за ініціативою П. Каптерева. На з'їзді обговорювалися статті відомих педагогів, психологів, лікарів-гігієністів, опубліковані у педагогічних журналах того часу. Обговорення проблем відбувалося з таких напрямків: сім'я як виховне середовище; наукове вивчення дитини; фізичне виховання; моральне, естетичне і розумове виховання; навчання дитини; громадські організації з питань виховання та навчання дітей.

В умовах соціально-економічного становища жінки, що значно змінилося, і руйнування попередніх форм сімейного життя відбувався процес диференціації різних форм виховання. У ньому виявилось дві тенденції: поширення і розповсюдження суспільних форм виховання дітей та змінення характеру сімейного виховання у зв'язку з перебудовою самої сім'ї.

На з'їзді сімейне виховання тлумачилося головним чином як дошкільне. Це створювало сприятливі умови для більш глибокого дослідження проблеми. У деяких виступах виявилася тенденція протиставлення сімейного виховання суспільному. Супротивники ідеї суспільного виховання, яка втілювалася у практиці роботи дошкільних закладів, стверджували, що вона ніби то обмежує свободу дітей, знімає з батьків їх обов'язки, порушує основи сім'ї. Вони визначали шляхи оздоровлення сім'ї в існуючих умовах, які важко було тоді виконати. Загалом, прогресивна педагогіка висловлювалася щодо поєднання сімейного та суспільного виховання, закликала до їх взаємопроникнення, до необхідності внести у суспільне виховання сімейний дух, атмосферу теплоти, сердечності, і сімейному вихованню надати громадської спрямованості. Наприклад, П. Каптерев вважав за неможливе замінити сімейне виховання суспільним, тому що сімейне виховання має свої сильні переваги, зникнення яких не зможе замінити будь-яке досконале суспільне виховання, бо воно – «виховання розсудливе, збудоване на науці, в певній мірі холодне».

З більш широких позицій підходив до вирішення питання по взаємовплив сімейного та суспільного виховання у дореволюційні роки П. Блонський. Захищаючи суспільне виховання, він не протиставляв його сімейному. Виховання дітей у сім'ї П. Блонський розглядав як громадський обов'язок батьків, які закладають основи майбутньої особистості. Пояснюючи завдання суспільних виховних закладів, він писав, що найбільш правильний погляд на ці заклади – допомога родині, а не позбавлення сім'ї її обов'язків. Суспільне виховання, на його думку, дає сім'ю дітям бідних та трудящих, нормальне та систематичне виховання, знищує антисоціальний сімейний егоїзм.

Однак, конкретних форм поєднання сімейного та суспільного виховання педагогіка не пропонувала. «Як і в якій формі, – писав П. Блонський, – розробити самостійну систему сімейного виховання і як співвідносити її з суспільними організаціями та елементами, наскільки її соціалізувати, – на це питання, без сумніву, всебічну відповідь дасть лише майбутнє» [4, с. 342]. Схоже, що і для нашої педагогіки і соціальної ситуації це питання також залишається відкритим. Ще на початку століття визначаючи основні напрямки перетворення та зміцнення сім'ї, П. Блонський пов'язував їх з різноманітною підтримкою материнства, зі створенням сприятливих екологічних умов, підвищенням заробітної платні, з введенням медичного обслуговування та педагогічного випробування перед шлюбом, з підготовкою дітей та молоді до майбутнього сімейного життя (до речі, над якими ми сьогодні і працюємо).

Своє ставлення до проблем сім'ї та сімейного виховання на сторінках книги «Дошкільне виховання» висловила й видатний український педагог та громадський діяч С. Русова. Вона поділяла погляди педагогів щодо важливості та самоцінності дошкільного віку та вважала, що поруч з дитиною обов'язково повинен бути розвинений, професійно підготовлений вихователь, і такою людиною перш за все повинна стати мати – «природна вихователька своїх дітей, яка інший раз

і без наукової підготовки, одним інстинктом вміє читати в дитячій душі й розуміти її» [3, с. 35].

С. Русова відзначала, що жінки-матері у багатьох країнах вже давно усвідомили необхідність набуття педагогічних знань, і дуже непокоїлася з приводу того, що в Україні не було ані гуртків, ані товариств, створених на допомогу матерям. До недавнього часу сім'я була найкращим осередком для виховання дітей. Всі видатні педагоги минулого вважали сімейне виховання самим найкращим. Але суспільна ситуація на межі XIX–XX століть різко змінилася, і за такі умови мати не може цілком та повністю бути зайнятою вихованням своїх дітей. Тому, в результаті аналізу становища сім'ї та дітей С. Русова дійшла висновку: «Родинне виховання за останній час в нашому громадянстві під впливом соціальних й економічних умов значно змінилося: ці умови одірвали від рідного кутка й матір, й батька, пошнали їх на фабрику, послали у найми, спустили родинне кубелечко; зникла весела спільна праця, що єднала усю родину й давала дітям теплий і ласкавий осередок...» [3, с. 37].

Тому й виникла проблема заміни сімейного виховання суспільним. Порівнюючи умови виховання дітей, С. Русова вважала, що селянська сім'я більше відповідає вимогам виховання дітей, ніж міська. Але загалом, сімейний устрій повинен змінюватися під впливом обставин у напрямку створення сім'ї як свідомого рівноправного кооперативу, де батьки зайняті кожний своєю працею, але об'єднуються разом у пошуку добра і правди. Треба, щоб громадськість обов'язково прийшла родині на допомогу, і самі батьки об'єднувалися у товариства, гуртки з метою створення виховних закладів для дітей. Ці погляди поділяла і Н. Лубенець.

На думку С. Русової, в Україні дошкільне виховання стало будуватися на національній основі після 1914 року, коли дітям треба було забезпечити сімейний притулок і створити такі умови виховання, які б підготували їх для майбутнього самостійного життя. Такою головною умовою дошкільного виховання є поєднання дошкільних закладів, що відкриваються, з сімейним життям, його традиціями, атмосферою та особливостями. Тому сучасне дошкільне виховання повинно стати своєрідним посередником між родиною та школою, між селом та дитячим садком. Усе виховання будується на пошані до дитини, у дитячому садку лунає рідне слово, музика, пісня. «Це й буде та психолого-методична реформа, яку дошкільне виховання приносить взагалі в усе виховання, ставить на перше місце самостійність в навчанні, волю творчості в праці, пошану до дитини й відсутність кари; пошану одної дитини до другої й до вихователя, – ці гасла сучасного дошкільного виховання яскраво підкреслюються думками найвидатніших вчених і філософів» [3, с. 43]. Слід прислухатися до думок С. Русової про те, що недостатньо мати вихователів з необхідною педагогічною підготовкою; треба, щоб всі громадяни, все суспільство усвідомило переваги виховання і створювало для цього найкращі умови.

Педагоги досліджуваного періоду розглядали сім'ю як джерело формування у дітей національних почуттів та ідеалів. Акцент на цьому аспекті сімейного виховання був не випадковим: достат-

ньо згадати історичну ситуацію перед революцією, напружене життя суспільства на переламі епох, стурбованість соціальними та національними проблемами. Вчені (П. Каптерев, М. Рубінштейн, С. Русова та ін.) у якості національних цінностей виховання називали релігію, працю, твори народної культури (казки, пісні, малий фольклор). Релігія духовно зміцнює сім'ю, дає їй моральну єдність і одну загальну мету, яка регулює життя родини від батька до малих дітей. Праця поєднує сім'ю психологічно, згуртовує всіх її членів у повсякденному практичному житті. Твори усної народної творчості, що йдуть з глибини століть, впливають на почуття та фантазію, формують національну індивідуальність.

Висновки. Структурно-логічний аналіз у контексті історико-педагогічного дискурсу дозволив простежити подальше обґрунтування ключових понять теорії родинного виховання (мета, завдан-

ня, зміст, умови, засоби та методи), закономірностей та принципів, що спиралися на досягнення анатомії, фізіології, психології та результати аналізу соціально-економічної ситуації, що складалася навколо дитинства. Стійкою стала тенденція пошуку шляхів узгодженості, єдності та наступності суспільного та сімейного виховання, виокремлення сімейної педагогіки раннього дитинства із загальної теорії сімейного виховання. Тож, на початку ХХ століття зусиллями вчених закладено теоретичні засади родинного виховання як самодостатнього наукового напрямку. Хоча теоретична розробка цих проблем, адресована або батькам та вихователям багатих, освічених верств населення, або «ідеальній сім'ї», не апробувалася тоді у практиці сімейного виховання, вона мала провідне значення для виокремлення сімейної педагогіки у самостійну галузь педагогічної науки.

Список літератури:

1. Антология педагогической мысли России второй половины XIX – начала XX в. – М.: Педагогика, 1989. – 430 с.
2. Коротяев Б. Педагогика как совокупность педагогических теорий / Б. Коротяев. – М.: Просвещение, 1986. – 208 с.
3. Русова С. Вибрані педагогічні твори / С. Русова. – К.: Освіта, 1996. – 304 с.
4. Чувашев И. Очерки по истории дошкольного воспитания в России / И. Чувашев. – М.: Учпедгиз, 1955. – 369 с.

Головко М.Б., Никищенко Э.А.

Государственное высшее учебное заведение
«Донбасский государственный педагогический университет»

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МЫСЛЬ НАЧАЛА ХХ ВЕКА О ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ОСНОВАХ СЕМЕЙНОГО ВОСПИТАНИЯ

Аннотация

В статье представлен анализ теоретических основ семейного воспитания у педагогической мысли начала XX столетия. С целью анализа и презентации историко-педагогического материала использован теоретико-структурный подход. В научном наследии обнаружены основные структурные элементы теории семейного воспитания и показан их генезис в исследуемый период. Определены актуальные для современности идеи и предложения относительно повышения роли и статуса семейного воспитания. Знание категориального состава теории семейного воспитания как содержательной и формализованной системы знаний позволяет обнаружить истоки и тенденции ее развития в исторической ретроспективе и прогнозировать дальнейший генезис.

Ключевые слова: педагогическая мысль, семейное воспитание, теория семейного воспитания, структурные элементы теории семейного воспитания, взгляды на семейное воспитание.

Holovko M.B., Nikischenko E.A.

State Higher Educational Institution
«Donbas State Teachers' Training University»

THE PEDAGOGICAL THOUGHT OF THE BEGINNING OF THE TWENTIETH CENTURY ON THE THEORETICAL FOUNDATIONS OF FAMILY UPBRINGING

Summary

The theoretical foundations of family upbringing in the pedagogical thought of the beginning of the twentieth century are analyzed in the article. The theoretical and structural approach was used for analyze and present historical and pedagogical material. The main structural elements of the theory of family upbringing and trace their genesis are revealed in the period under study. Actual ideas and offers have been determined to enhance the role and status of family upbringing. The notion of the categorical composition of the theory of family upbringing as a substantial and formalized system of knowledge makes it possible to discover the origins and trends of its development in a historical retrospective and to forecast further genesis.

Keywords: the pedagogical thought, family upbringing, the theory of family upbringing, the basic structural elements of the theory of family upbringing, the views on family upbringing.